

Kuidas menetella *köstert*, *keisert*, *köönardit*? Johannes Aaviku vaateid ametinimetustele ja sotsiaalsele rollidele

Madis Jürviste, leksikograaf-nooremteadur // EKI & UT
Tiina Paet, vanemkeelekorraldaja-teadur // EKI

Pealelend

- Miks Aavik?
 - AN ja SR vanades sõnastikes
 - Aavikul suur roll ka AN ja SR alal

Pealelend

- Miks Aavik?
 - AN ja SR vanades sõnastikes
 - Aavikul suur roll ka AN ja SR alal
 - Keeleline alaväärsustunne
 - III kat uuendustest menestus 62 ehk 50%

Pealelend: ametinimetused vanades allikates

- *keiser, köster, pagar, õpetaja, tisler, rätsep, ...*
 - Tähendused: *pastor*

Pealelend: ametinimetused vanades allikates

- *keiser, köster, pagar, õpetaja, tisler, rätsep, ...*
 - Tähendused: *pastor*
 - Vormimoodustus: *vaagent, mantelt, köstert, keisert*
 - vrd praegu **suhkurt* (2), aga *korstent* (2, 8)

Pealelend: ametinimetused vanades allikates

- *keiser, köster, pagar, õpetaja, tisler, rätsep, ...*
 - Tähendused: *pastor*
 - Vormimoodustus: *vaagent, mantelt, köstert, keisert*
 - vrd praegu **suhkurt* (2), aga *korstent* (2, 8)
 - *rätsepa* morfo olgu nagu igal teisel *sepal*
 - *-nelv* ja (ennekõike) *-neip* pro *-us*
 - *autorneip, õpetajaneip*, aga ka *isaneip, emaneip*

Pealelend: ametinimetused vanades allikates

- *pagar* > *leibur* (US 1921)
 - Aga: K. O. (?) MM 1920!
 - Üks on eestilikum?

Pealelend: ametinimetused vanades allikates

- *pagar > leibur* (US 1921)
 - Aga: K. O. (?) MM 1920!
 - Üks on eestilikum?
- *nikker [-kri] m. pt* – nikerdaja, tisler (US 1921)
 - Vrd Vestring, Hupel: *nikker nakker naiste nõu*

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- *andja, paluja, tulija, esiteliija*
- *kuller, kilter, köösner, lööper*
- *kangur vs hulkur, kalur, kädur, kujur, põgur*
- *kirjanik, kohtunik, lihunik, omanik: kirjanikke pro kirjanikka*

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- *andja, paluja, tulija, esiteliija*
- *kuller, kilter, köösner, lööper*
- *kangur* vs *hulkur, kalur, kädur, kujur, põgur*
- *kirjanik, kohtunik, lihunik, omanik: kirjanikke pro kirjanikka*
- *harjusk, larask*
- *jõlvard, kaltsard, keigar, köönard, lipard, lõhvard, lõdvard, ...*

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- *-anna* ja *-inna* vs. *-tar*
 - US 1919: *-tar* on naissugu olend, vaim: *ilmatar*, *muretar*
ilutar, *rõõmutar*; 1921 *pariisitar*; 1928 Muugil palju *tar-e*

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- *-anna* ja *-inna* vs. *-tar*
 - US 1919: *-tar* on naissugu olend, vaim: *ilmatar*, *muretar*
ilutar, *rõõmutar*; 1921 *pariisitar*; 1928 Muugil palju *tar-e*
 - *-tar* on luulelikum, tavakeeles on *-anna* parem
 - *tantsitari* ümber [heljub] teatav snooblik kõrvalmaik, ..
tantsijanna tundub soliidsemana (ÕÕG 1936)

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- Muud
 - *erak, irvand, huntsakas, huntsantsakas*
 - *libu, lita, lidra*

Sisselend: tuletised, murded ja muu

- Muud
 - *erak, irvand, huntsakas, huntsantsakas*
 - *libu, lita, lidra*
 - *napakas* 'natuke pääst puudu, poole a(u?)ruga'
 - *põnderjas* 'lühike jäme (laps)'

Sisselend: kokku-lahkukirjutamine

- Kokku: nt *hobusekroni, mehemürakas, kadapõõsas, ministrihärja, krahvipreili, rätsepaisand, sulasepoiss, veebruarikuu, talvekuu, jõulupüha*

Sisselend: kokku-lahkukirjutamine

- Kokku: nt *hobusekroni, mehemürakas, kadakapõõsas, ministrihärä, krahvipreili, rätsepaisand, sulasepoiss, veebruarikuu, talvekuu, jõulupüha*
- Sidekriipsuga
 - pärisnimed, nt *Leenu-tädi, Hilda-preili, mu südame-Hildake*
 - pikad sõnad: *suvetööpüksi-riie, hõbe-külmtoidulusikas*

Väljalend

- Uued ja elustatud/laenatud tuletusliited
- Sõnavara

Väljalend

- Uued ja elustatud/laenatud tuletusliited
- Sõnavara
- Standardkeelde on jõudnud peaaegu kõik Aaviku (propageeritud) tuletusliited (v.a. kunstlikult loodud)

Aitäh!